

نَحْجُ الْبَلَاغَةِ

امیر المؤمنین علی علیه السلام

ترجمہ و شرح نکتہ ہا

دکتر اسماعیل منصوری لاریجانی

نام کتاب: نهج البلاغه حضرت امیر المؤمنین (ع) (ترجمه، شرح نکته‌ها، پیام‌ها)

مترجم: اسماعیل منصوری لاریجانی

برنظر: شورای نشر موسسه حکمت علوی

نوب: چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۶

۱ رگرا، چاد و صحافی: واژه‌پرداز اندیشه

۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۶۸۰۰۰ ریال

صفحه‌آرایی: مرتضی ندی

طراحی جلد: حسین تائبی

مسئول تولید: شریف رسته

شابک: ۷۰-۹۶۴-۳۰۴-۷۲۲-۱

شرکت چاپ و جلد
تهران، میدان استقلال، سعدی جنوبی، پلاک ۲، طبقه سوم

دفتر مرکزی:
تهران، میدان استقلال، سعدی جنوبی، پلاک ۲، طبقه سوم

تلفن: ۰۲۱-۳۳۹۲۲۵۹
نمابر: ۳۳۱۸۶۰۲

فروشگاه مرکزی:
میدان فلسطین، ضلع شمال شرق، پلاک ۴ و ۵
تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۲۱۹۸۰
نمابر: ۸۸۹۰۳۸۴۳

Email: intlpub@intlpub.ir
www.intlpub.ir

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره‌ی کامپیوتری اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، اقتباس در گیومه در مستندنویسی و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

سروشنامه
علی بن ابی‌طالب (ع)، امام اول، ۱۲ قبل از هجرت - ۴۰ ق.
Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661
عنوان قراردادی
نهج البلاغه، فارسی - عربی
عنوان و نام پدید آور
نهج البلاغه حضرت امیر المؤمنین (ع) (ترجمه، شرح نکته‌ها، پیام‌ها) / [گردآوری شریف رضی]؛ [مترجم: اسماعیل منصوری لاریجانی]
مشخصات نشر
تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری
۱۳۳۴ ص
شابک
۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۷۲۲-۱
وضعیت فهرست نویسی
فیبیا
یادداشت
فارسی - عربی
موضوع
علی بن ابی‌طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -- خطبه‌ها
Public speaking --* Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661
موضوع
علی بن ابی‌طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -- نامه‌ها
Correspondence -- Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661
موضوع
منصوری لاریجانی، اسماعیل، ۱۳۳۷-، مترجم
شناسه افزوده
شرف الرضی، محمد بن حسین، ۳۵۹-۴۰۶ ق، گردآورنده
شناسه افزوده
Shareef ar-Raz, Muhammad bin al-Hassan
رده‌بندی کنگره
BP ۳۸۰۴۱ ۱۳۹۶
رده‌بندی دهویی
۲۹۷/۹۵۱۵
شماره کتابشناسی ملی
۴۹۴۴۶۲۵

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیش‌گفتار.....	۵۹
شهره‌ها. ترجمه نهج البلاغه.....	۵۹
ولایت و خلافت - مولای متقیان علی علیه السلام	۶۱
۱. هدف از قبول خلافت.....	۶۲
۲. بصیرت و آگاهی.....	۶۳
۳. آسیب‌شناسی و معالجه با آن.....	۶۳
۴. آینده‌نگری.....	۶۴
۵. علم آسمانی.....	۶۴
۶. حکمت سیاسی یا فریب سیاسی.....	۶۵
۷. اطاعت از مولی؛ راه بهشت.....	۶۵
۸. اولین ایمان آورنده به پیامبر صلی الله علیه و آله	۶۶
۹. ولایت‌پذیری.....	۶۶
۱۰. علم لدنی.....	۶۷
۱۱. درك مقام وحی.....	۶۷
۱۲. سینه من آغوش پرواز نبی صلی الله علیه و آله بود.....	۶۸
۱۳. شجاعت.....	۶۸
۱۴. شوق شهادت.....	۷۰
۱۵. ریاضت نفس.....	۷۱
۱۶. شوق عبادت.....	۷۱

۷۲.....	۱۷. ارزش حکومت بر مردم.....
۷۲.....	۱۸. زهد مولا.....
۷۳.....	۱۹. مراقبت از ساده زیستی کارگزاران.....
۷۴.....	۲۰. استمداد از یاران در حفظ زندگی زاهدانه خود.....
۷۴.....	۲۱. مشارکت با مردم در سختی های روزگار.....
۷۵.....	۲۲. عالم عامل.....
۷۶.....	۳. همدردی با تهیدستان.....
۷۶.....	۴. دوری از دنیا.....
۷۷.....	۲۵. عدالت خدایی.....
۷۸.....	۲۶. خسته زیان بی عمل و نافرمان.....
۷۹.....	۲۷. علی علیه السلام الکریم مؤمنین.....
۸۱.....	بخش اول خطبه ها.....
۸۳.....	خطبه ۱: آغاز آفرینش آسمان و زمین و آدم علیه السلام
۹۱.....	نکته ها.....
۹۲.....	۱. حمد پروردگار.....
۹۵.....	۲. معرفه الله یا شناخت خدا.....
۹۷.....	۳. توحید شهودی.....
۹۸.....	۴. مراحل خلقت عالم.....
۹۹.....	۵. آفرینش فرشتگان.....
۱۰۱.....	۶. انسان شناسی.....
۱۰۴.....	۷. عبادت.....
۱۰۵.....	۸. فلسفه بعثت و نبوت.....
۱۰۸.....	۹. حج خانه خدا.....
۱۰۹.....	خطبه ۲: بازگشت از صفین.....
۱۱۲.....	نکته ها.....

۱. شکر ۱۱۲
۲. سرّ شهد الله ۱۱۲
۳. بعثت پیامبر اکرم ﷺ ۱۱۳
۴. اوضاع بشریت در عصر بعثت اسلام ۱۱۳
۵. در وصف اهل بیت علیهم السلام ۱۱۴
- خطبه ۳: شقشقیه ۱۱۵
- نکته‌ها ۱۱۸
۱. مولا از زبان مولا ۱۱۸
۲. دوران خلافت عمر بن خطاب ۱۱۹
۳. خلافت عثمان ۱۲۰
۴. آغاز حکومت علی علیه السلام ۱۲۰
- خطبه ۴: اندرز به مردم و ردّ ایمان انحرافی ۱۲۱
- نکته‌ها ۱۲۲
۱. فضیلت اهل بیت علیهم السلام ۱۲۲
۲. تحلیل ماهیت دشمن ۱۲۳
۳. مولا از زبان مولا (حق‌گرایی) ۱۲۳
- خطبه ۵: پس از وفات پیامبر ﷺ ۱۲۴
- نکته‌ها ۱۲۵
۱. علت ایراد خطبه ۱۲۵
۲. مردم سالاری در حکومت علی علیه السلام ۱۲۵
۳. مولا از زبان مولا (روحیه شهادت طلبی) ۱۲۶
۴. مولا از زبان مولا (علم جوشان) ۱۲۶
- خطبه ۶: عدم تعقیب طلحه و زبیر ۱۲۷
- نکته‌ها ۱۲۷
۱. تشبیه گفتار ۱۲۷

- ۱۲۸..... ۲. دشمنی طلحه و زبیر.....
- ۱۲۸..... خطبه ۷: شناخت پیروان شیطان.....
- ۱۲۹..... نکته ها.....
- ۱۲۹..... خطبه ۸: پیمان شکنی زبیر.....
- ۱۳۰..... نکته ها.....
- ۱۳۱..... خطبه ۹: شناخت اصحاب جمل.....
- ۱۳۱..... نکته ها.....
- ۱۳۲..... خطبه ۱۰: هشدار امام علیه السلام برای مبارزه با اصحاب جمل.....
- ۱۳۲..... نکته ها.....
- ۱۳۳..... خطبه ۱۱: هنگام بردن چم به دست فرزندش محمد حنفیه.....
- ۱۳۳..... نکته ها.....
- ۱۳۴..... خطبه ۱۲: نقش تبت در پادشاهان.....
- ۱۳۴..... نکته ها.....
- ۱۳۵..... خطبه ۱۳: سرزنش اهل بصره.....
- ۱۳۶..... نکته ها.....
- ۱۳۷..... خطبه ۱۴: نکوهش شهر بصره.....
- ۱۳۷..... نکته ها.....
- ۱۳۸..... خطبه ۱۵: درباره بیت المال.....
- ۱۳۸..... نکته ها.....
- ۱۳۹..... خطبه ۱۶: پس از بیعت مردم مدینه با امام علیه السلام.....
- ۱۴۱..... نکته ها.....
- ۱۴۱..... ۱. تقوا.....
- ۱۴۲..... ۲. آزمون یا بلای اجتماعی و سیاسی.....
- ۱۴۲..... ۳. اعتدال.....
- ۱۴۲..... ۴. پرهیز از گناه.....
- ۱۴۳..... ۵. اصناف مردم.....

۱۴۳	خطبه ۱۷: وصف مدعیات قضاوت
۱۴۵	نکته‌ها
۱۴۶	خطبه ۱۸: نکوهش تفسیر به رأی
۱۴۷	نکته‌ها
۱۴۷	۱. مذمت تفسیر به رأی
۱۴۷	۲. قرآن کتاب کامل آسمانی
۱۴۸	خطبه ۱۹: خطاب به اشعث بن قیس
۱۴۹	نکته‌ها
۱۵۱	خطبه ۱: پنهان به‌دن اسرار پس از مرگ
۱۵۱	نکته‌ها
۱۵۲	خطبه ۲۱: راه سعادت
۱۵۳	نکته‌ها
۱۵۳	خطبه ۲۲: معرفی ناکثین
۱۵۵	نکته‌ها
۱۵۵	خطبه ۲۳: تناسب نعمت‌ها و استعدادها
۱۵۸	نکته‌ها
۱۵۸	۱. رزق خدا
۱۵۸	۲. مال و اولاد
۱۵۸	۳. صله رحم
۱۵۹	خطبه ۲۴: آمادگی دفاعی
۱۵۹	نکته‌ها
۱۶۰	خطبه ۲۵: سرزنش یاران
۱۶۲	نکته‌ها
۱۶۳	خطبه ۲۶: شناخت فرهنگ جاهلیت
۱۶۴	نکته‌ها
۱۶۴	۱. وضعیت عرب در عصر ظهور اسلام

۱۹۹.....	نکته‌ها.....
۱۹۹.....	امام علی علیه السلام و حوادث دوران.....
۲۰۱.....	خطبه ۳۸: ضرورت شناخت شبهات.....
۲۰۱.....	خطبه ۳۹: نکوهش کوفیان.....
۲۰۲.....	نکته‌ها.....
۲۰۳.....	خطبه ۴۰: ضرورت حکومت.....
۲۰۴.....	نکته‌ها.....
۲۰۵.....	خط ۴۱: رهیز از حيله و نيرنگ.....
۲۰۶.....	نکته‌ها.....
۲۰۷.....	خطبه ۴۲: پر یز از آرمای بلند وهوی پرستی.....
۲۰۸.....	نکته‌ها.....
۲۱۰.....	خطبه ۴۳: جهاد با شامیان.....
۲۱۱.....	نکته‌ها.....
۲۱۲.....	خطبه ۴۴: تأسف از فرار مصقله یکی از فرماندهان.....
۲۱۲.....	نکته‌ها.....
۲۱۳.....	خطبه ۴۵: ستایش پروردگار و نکوهش دنیا.....
۲۱۴.....	نکته‌ها.....
۲۱۵.....	خطبه ۴۶: دعای سفر.....
۲۱۶.....	نکته‌ها.....
۲۱۷.....	خطبه ۴۷: درباره کوفه.....
۲۱۸.....	نکته‌ها.....
۲۱۸.....	خطبه ۴۸: هنگام حرکت برای جنگ با شامیان.....
۲۱۹.....	نکته‌ها.....
۲۱۹.....	توحید.....
۲۲۰.....	خطبه ۴۹: خداشناسی.....
۲۲۱.....	نکته‌ها.....

۲۲۱	صفات خدا
۲۲۳	خطبه ۵۰: علل پیدایش فتنه ها
۲۲۳	نکته ها
۲۲۳	عوامل سقوط يك جامعه
۲۲۴	خطبه ۵۱: فرمان آزاد کردن آب فرات
۲۲۵	نکته ها
۲۲۵	مرت و ذلت در پرتو جهاد
۲۲۷	خطبه ۵۲: درباره نیا
۲۲۸	نکته ها
۲۲۸	۱. زندگی نمدانه
۲۲۸	۲. سفر به آخرت
۲۲۹	۳. چگونه حرکت کسم برای آخرت ؟
۲۲۹	خطبه ۵۳: وصف قربانی
۲۲۹	نکته ها
۲۳۰	خطبه ۵۴: وصف روزیعت
۲۳۱	نکته ها
۲۳۱	خطبه ۵۵: درباره جنگ صفین
۲۳۲	نکته ها
۲۳۳	خطبه ۵۶: یاد مبارزات دوران پیامبر ﷺ
۲۳۴	نکته ها
۲۳۵	خطبه ۵۷: خبر دادن از ستمگری بی باک
۲۳۶	نکته ها
۲۳۹	خطبه ۵۸: خبر از آینده خوارج
۲۴۰	نکته ها
۲۴۰	خطبه ۵۹: خبر از محل قتل خوارج
۲۴۱	نکته ها

۲۴۱.....	پیشگویی امام علی (ع)
۲۴۱.....	خطبه ۶۰: درباره تفکر خوارج
۲۴۲.....	نکته‌ها
۲۴۳.....	خطبه ۶۱: نهی از کشتار خوارج
۲۴۴.....	خطبه ۶۲: پاسخ به تهدیدها
۲۴۴.....	نکته‌ها
۲۴۴.....	اعتقاد به مرگ و قیامت
۲۴۵.....	خطبه ۶۳: دشمنی بر خورد با دنیا
۲۴۶.....	نکته‌ها
۲۴۶.....	درباره دنیا
۲۴۶.....	خطبه ۶۴: اشتیاق به آتش و حبس
۲۴۸.....	نکته‌ها
۲۴۸.....	۱. هدف از خلقت چیست؟
۲۴۸.....	۲. عمر آدمی گواه اعمال
۲۴۹.....	خطبه ۶۵: شناخت صفات خدا
۲۵۰.....	نکته‌ها
۲۵۰.....	۱. خطبه توحیدی
۲۵۲.....	خطبه ۶۶: آموزش فنون نظامی
۲۵۳.....	نکته‌ها
۲۵۳.....	۱. آمادگی دفاعی
۲۵۴.....	۲. نترسیدن از مرگ
۲۵۵.....	خطبه ۶۷: درباره ماجرای سقیفه
۲۵۶.....	نکته‌ها
۲۵۶.....	داستان سقیفه
۲۵۸.....	خطبه ۶۸: درباره فرمانداری مصر
۲۵۸.....	نکته‌ها

۲۵۹.....	خطبه ۶۹: نکوهش کوفیان.....
۲۶۰.....	نکته‌ها.....
۲۶۰.....	سرزنش یاران.....
۲۶۱.....	خطبه ۷۰: شکایت به محضر پیامبر اکرم ﷺ.....
۲۶۱.....	نکته‌ها.....
۲۶۲.....	خطبه ۷۱: نکوهش اهل عراق.....
۲۶۳.....	نکته‌ها.....
۲۶۳.....	فرصت شناسی.....
۲۶۴.....	خطبه ۷۲: نه دروازه فرستادن بر پیامبر ﷺ.....
۲۶۶.....	نکته‌ها.....
۲۶۶.....	۱. اهمیت مسلمات.....
۲۶۶.....	۲. خدمات پیامبر.....
۲۶۷.....	خطبه ۷۳: درباره مروان بن حکم.....
۲۶۷.....	نکته‌ها.....
۲۶۸.....	خطبه ۷۴: فضائل امام از زبان خودش.....
۲۶۹.....	نکته‌ها.....
۲۶۹.....	خطبه ۷۵: دفاعیات امام در برابر تهمت‌ها.....
۲۶۹.....	نکته‌ها.....
۲۷۰.....	خطبه ۷۶: صفات بنده پرهیزگار.....
۲۷۱.....	نکته‌ها.....
۲۷۱.....	تقوای الهی.....
۲۷۱.....	خطبه ۷۷: هشدار به غاصبان بنی امیه.....
۲۷۲.....	نکته‌ها.....
۲۷۲.....	خطبه ۷۸: نیایش امام ﷺ.....
۲۷۳.....	نکته‌ها.....
۲۷۳.....	نیایش.....

۲۷۴.....	خطبه ۷۹: نهی از پیشگویی های دروغین
۲۷۵.....	نکته ها
۲۷۵.....	نظر امام درباره سعد و نحس ایام
۲۷۶.....	خطبه ۸۰: تفاوت زنان و مردان
۲۷۶.....	نکته ها
۲۷۶.....	عایشه و نقش او در جنگ
۲۷۸.....	خطبه ۸۱: درباره زهد و پارسایی
۲۷۹.....	نکته ها
۲۷۹.....	معنای زهد
۲۸۰.....	خطبه ۸۲: دزد شناس
۲۸۱.....	نکته ها
۲۸۱.....	در مذمت دنیا
۲۸۲.....	خطبه ۸۳: خطبه غزاء
۲۹۲.....	نکته ها
۲۹۲.....	۱. ستایش خدا و گواهی به رسالت پیامبر اکرم ﷺ
۲۹۲.....	۲. توصیه به تقوا
۲۹۲.....	۳. تنفر از دنیا
۲۹۳.....	۴. چگونگی آغاز قیامت
۲۹۳.....	۵. استفاده از فرصت دنیا
۲۹۳.....	۶. استفاده از پند و اندرز
۲۹۴.....	۷. ذکر نعمت های خدا
۲۹۴.....	۸. مخفی بودن زمان مرگ
۲۹۴.....	۹. انسان حسابرس خویش است
۲۹۵.....	۱۰. عبور از صراط
۲۹۵.....	۱۱. ابراز نفرت شیطان
۲۹۵.....	۱۲. مراحل خلقت

- ۲۹۶..... خطبه ۸۴: درباره عمر و عاس
- ۲۹۷..... نکته ها.
- ۲۹۸..... خطبه ۸۵: موعظه و توصیف بهشت
- ۳۰۰..... نکته ها.
- ۳۰۰..... ۱. توحید
- ۳۰۰..... ۲. عبرت از حوادث روزگار.
- ۳۰۱..... ۱. در صفت بهشت
- ۳۰۱..... خطبه ۸۶: پندهای سودمند
- ۳۰۳..... نکته ها.
- ۳۰۳..... ۱. بیان فضیلت و صفات حق تعالی
- ۳۰۳..... ۲. وظایف دینداری
- ۳۰۴..... ۳. امراض اخلاقی
- ۳۰۴..... ۴. ریا و خودنمایی
- ۳۰۴..... ۵. دروغ
- ۳۰۴..... ۶. حسد
- ۳۰۵..... ۷. آرزوهای دراز.
- ۳۰۵..... خطبه ۸۷: درباره پرهیزگاران و فاسقان
- ۳۰۸..... نکته ها.
- ۳۰۸..... ۱. صفات پرهیزکاران
- ۳۰۹..... ۲. عالم نمایان
- ۳۰۹..... ۳. خاندان رسالت
- ۳۱۰..... خطبه ۸۸: عوامل هلاکت انسان ها
- ۳۱۱..... نکته ها.
- ۳۱۱..... ۱. سقوط ظالمان
- ۳۱۱..... ۲. عقلانیت
- ۳۱۲..... ۳. نشانه منحرفین

خطبه ۸۹: وصف روزگار بعثت	۳۱۲
اوضاع قبل از اسلام	۳۱۳
خطبه ۹۰: صفات خداوند و پندهای حکیمانه	۳۱۵
نکته‌ها	۳۱۶
۱. توحید فطری	۳۱۶
۲. رزق بشر	۳۱۷
۳. بهشت و جهنم	۳۱۷
۴. بعضی وظایف بندگی	۳۱۷
خطبه ۹۱: خطبه اشباح (ملائکه) و خلقت موجودات	۳۱۸
نکته‌ها	۳۳۳
۱. زمان در وجه خدا ندارد	۳۳۳
۲. نعمت بی پایان خداوند	۳۳۳
۳. قرآن منبع شناخت	۳۳۴
۴. اکتناه به ذات خدا	۳۳۴
۵. تشبیه و تنزیه خداوند	۳۳۴
۶. راه نظم	۳۳۵
۷. صفات ملائکه	۳۳۵
۸. آفرینش زمین	۳۳۶
۹. رسولان حق	۳۳۶
۱۰. دنیا آزمایشگاه بشر	۳۳۷
۱۱. دعا و نیایش	۳۳۷
خطبه ۹۲: علل نپذیرفتن خلافت	۳۳۸
نکته‌ها	۳۳۹
خطبه ۹۳: درباره فتنه بنی امیه	۳۳۹
نکته‌ها	۳۴۱
خطبه ۹۴: در وصف خداوند و اهل بیت علیهم السلام	۳۴۳

- نکته‌ها..... ۳۴۴
۱. وصف خدا ۳۴۴
۲. وصف انبیاء ۳۴۵
۳. اوصاف حضرت محمد ﷺ ۳۴۵
۴. دنیا میدان آزمایش ۳۴۵
- خطبه ۹۵: دوران جاهلیت ۳۴۶
- نکته‌ها..... ۳۴۶
- خطبه ۹۶: خداشناسی و پیامبرشناسی ۳۴۷
- نکته‌ها ۳۴۸
۱. وصف خدا ۳۴۸
۲. وصف رسول خدا ﷺ ۳۴۸
- خطبه ۹۷: درباره اصحابش ۳۴۹
- نکته‌ها..... ۳۵۱
۱. گله از یاران ۳۵۱
۲. روان‌شناسی مردم کوفه ۳۵۲
۳. در وصف اهل بیت علیهم‌السلام ۳۵۲
- خطبه ۹۸: خبر از فساد حکومت بنی امیه ۳۵۳
- نکته‌ها..... ۳۵۳
- خطبه ۹۹: پرهیز از دنیاپرستی ۳۵۴
- نکته‌ها..... ۳۵۶
۱. یاری جستن از خدا ۳۵۶
۲. مذمت دنیا ۳۵۷
- خطبه ۱۰۰: درباره پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم‌السلام ۳۵۸
- نکته‌ها..... ۳۵۹
۱. اهمیت رهبری ۳۵۹
۲. اعتدال ۳۶۰

خطبه ۱۰۱: درباره حوادث آینده	۳۶۰
نکته ها	۳۶۲
۱. خدای ازلی وابدی	۳۶۲
۲. شهادت به یکتایی خداوند	۳۶۲
۳. اهمیت اطاعت از رهبری	۳۶۲
۴. آینده نگری و دوراندیشی	۳۶۳
خطبه ۱۰۲: وصف روز قیامت	۳۶۳
نکته ها	۳۶۴
م. های قیامت	۳۶۴
خطبه ۱۰۳: شیو برخورد دنیا	۳۶۶
نکته ها	۳۶۸
۱. بی اعتنائی به دنیا	۳۶۸
۲. خودشناسی	۳۶۸
۳. بدترین انسان ها	۳۶۹
۴. اوصاف آخرالزمان	۳۶۹
خطبه ۱۰۴: ره آورد بعثت	۳۷۰
نکته ها	۳۷۱
خطبه ۱۰۵: اوصاف پیامبر ﷺ	۳۷۲
نکته ها	۳۷۴
۱. اوصاف حضرت محمد ﷺ	۳۷۴
۲. سرانجام بنی امیه	۳۷۵
۳. موعظه مردم	۳۷۵
خطبه ۱۰۶: هشدار به کوفیان	۳۷۵
نکته ها	۳۷۸
۱. تعریف اسلام و مسلمان	۳۷۸
۲. ذکر زحمات پیامبر ﷺ	۳۷۸

- ۳۷۸ ۳. هشدار به صحابه
- ۳۷۹ خطبه ۱۰۷: درباره جنگ صفین
- ۳۸۰ نکته‌ها
- ۳۸۱ خطبه ۱۰۸: خبر از پیش آمدهای بزرگ
- ۳۸۴ نکته‌ها
- ۳۸۴ ۱. توحید
- ۳۸۵ ۲. نبوت
- ۳۸۵ ۳. توبیخ و سرزنش یاران
- ۳۸۶ ۴. توجه به رهبری
- ۳۸۶ خطبه ۱۰۹: راه خداوند متعال و مرگ و قیامت
- ۳۹۲ نکته‌ها
- ۳۹۲ ۱. برخی اوصاف خداوند
- ۳۹۳ ۲. فرشتگان
- ۳۹۳ ۳. اوصاف دنیا طلبان
- ۳۹۴ ۴. ظهور قیامت
- ۳۹۵ ۵. زهد پیامبر
- ۳۹۵ ۶. فضیلت اهل بیت علیهم السلام
- ۳۹۶ خطبه ۱۱۰: تعالیم اعتقادی و توجه به قرآن کریم
- ۳۹۷ نکته‌ها
- ۳۹۷ ۱. راه‌های آمرزش گناهان
- ۳۹۸ ۲. ذکر خدا
- ۳۹۹ ۳. شوق پرهیزکاری در قرآن
- ۳۹۹ ۴. اقتدا به پیامبر اسلام
- ۳۹۹ ۵. توجه به قرآن
- ۴۰۰ خطبه ۱۱۱: نکوهش دنیا
- ۴۰۳ نکته‌ها

۴۰۴.....	۱. مذمت دنیا.....
۴۰۴.....	۲. خلقت و قیامت.....
۴۰۵.....	خطبه ۱۱۲: فرشته مرگ و قبض روح.....
۴۰۵.....	نکته ها.....
۴۰۵.....	ملك الموت.....
۴۰۶.....	خطبه ۱۱۳: پرهیز از دنیاگرایی.....
۴۰۸.....	نکته ۱.....
۴۰۸.....	۱. بخل و ثروت نشان ایمان نیست.....
۴۰۸.....	۲. آمادگی رزم مرگ.....
۴۰۹.....	۳. عداوت با ایمان.....
۴۰۹.....	۴. برتری ثروت.....
۴۰۹.....	۵. فداکاری.....
۴۱۰.....	۶. تأسف نخوردن بر مال.....
۴۱۰.....	۷. سوءاستفاده از قدرت.....
۴۱۰.....	۸. ریاکاران و زهد فروشان.....
۴۱۱.....	خطبه ۱۱۴: موعظه برای مردم.....
۴۱۵.....	نکته ها.....
۴۱۵.....	۱. شکر در بلا.....
۴۱۵.....	۲. نامه اعمال.....
۴۱۵.....	۳. ایمان به غیب.....
۴۱۶.....	۴. سنگینی اعمال.....
۴۱۶.....	۵. تقوا بهترین سرمایه.....
۴۱۷.....	۶. مرگ در کمین بشر.....
۴۱۷.....	۷. رزق بشر.....
۴۱۸.....	خطبه ۱۱۵: طلب باران.....

- ۴۲۱..... نکته‌ها.
- ۴۲۲..... خطبه ۱۱۶: موعظه یاران
- ۴۲۳..... نکته‌ها.
- ۴۲۳..... محمد ﷺ گواه اعمال ماست
- ۴۲۴..... خطبه ۱۱۷: سرزنش خودپرستی
- ۴۲۵..... نکته‌ها.
- ۴۲۵..... خط ۱۱۸: ستایش یاران نیکوکار
- ۴۲۶..... نکته‌ها.
- ۴۲۶..... خطبه ۱۱۹: سبوق مردم به جهاد
- ۴۲۸..... نکته‌ها.
- ۴۲۹..... خطبه ۱۲۰: ویژگی‌های ائمه بیت
- ۴۳۰..... نکته‌ها.
- ۴۳۱..... خطبه ۱۲۱: علل قبول حکمیت
- ۴۳۳..... نکته‌ها.
- ۴۳۴..... خطبه ۱۲۲: خطاب به خوارج
- ۴۳۶..... نکته‌ها.
- ۴۳۷..... خطبه ۱۲۳: آموزش جنگ روانی
- ۴۳۸..... نکته‌ها.
- ۴۴۰..... خطبه ۱۲۴: تشویق یاران به جهاد
- ۴۴۲..... نکته‌ها.
- ۴۴۳..... خطبه ۱۲۵: حکمیت و سرزنش کوفیان
- ۴۴۵..... نکته‌ها.
- ۴۴۶..... خطبه ۱۲۶: تقسیم مساوی بیت المال
- ۴۴۷..... نکته‌ها.
- ۴۴۷..... ۱. حکم الهی
- ۴۴۷..... ۲. محبوب خدا

۴۴۷.....	۳. بیت المال
۴۴۸.....	۴. شکست و پیروزی
۴۴۸.....	خطبه ۱۲۷: زد اعتقادات خوارج
۴۵۰.....	نکته‌ها
۴۵۲.....	خطبه ۱۲۸: حوادث آینده شهر بصره
۴۵۴.....	نکته‌ها
۴۵۵.....	خطبه ۱۲۹: اندازه‌ها و پیمان‌ها
۴۵۶.....	نکته‌ها
۴۵۶.....	۱. پیمان‌ها
۴۵۷.....	۲. دام شیطانی
۴۵۷.....	۳. فقیر و غنی
۴۵۸.....	۴. جهل و غرور
۴۵۸.....	۵. دین‌نمایان
۴۵۹.....	خطبه ۱۳۰: خطاب به اباذر هنگام تبعید او
۴۶۰.....	نکته‌ها
۴۶۰.....	۱. روزگار اباذر
۴۶۳.....	خطبه ۱۳۱: علل پذیرش حکومت و صفات رهبر عادل
۴۶۴.....	نکته‌ها
۴۶۴.....	۱. معرفت و محبت امام
۴۶۴.....	۲. هدف مولا
۴۶۴.....	۳. حمایت از مظلومان
۴۶۵.....	۴. مولا از زبان مولا
۴۶۵.....	۵. صفات رهبری
۴۶۵.....	خطبه ۱۳۲: ستایش خداوند متعال و یاد مرگ
۴۶۷.....	نکته‌ها
۴۶۷.....	۱. حقیقت مرگ

- ۴۶۸..... خطبه ۱۳۳: درباره خدا- قرآن- پیامبر ﷺ
- ۴۷۰..... نکته‌ها
- ۴۷۰..... ۱. صفات خدا
- ۴۷۱..... ۲. صفات قرآن
- ۴۷۱..... ۳. عصر بعثت پیامبر اکرم ﷺ
- ۴۷۱..... ۴. دنیاشناسی
- ۴۷۲..... ۵. مرگ پل سعادت
- ۴۷۲..... ۶. راه ای کینه
- ۴۷۲..... ۷. مساءً به قآن
- ۴۷۳..... خطبه ۱۳۴: مشاور ظالم
- ۴۷۳..... نکته‌ها
- ۴۷۴..... خطبه ۱۳۵: خطاب به مغیره بن ابراهیم
- ۴۷۵..... نکته‌ها
- ۴۷۶..... خطبه ۱۳۶: درباره بیعت با آن حضرت ﷺ
- ۴۷۶..... نکته‌ها
- ۴۷۷..... خطبه ۱۳۷: درباره طلحه و زبیر
- ۴۷۹..... نکته‌ها
- ۴۸۰..... خطبه ۱۳۸: اشاره به حوادث آینده
- ۴۸۲..... نکته‌ها
- ۴۸۲..... ۱. درباره عصر ظهور
- ۴۸۳..... خطبه ۱۳۹: هنگام تشکیل شورا
- ۴۸۳..... نکته‌ها
- ۴۸۵..... خطبه ۱۴۰: در مذمت غیبت و بدگویی
- ۴۸۶..... نکته‌ها
- ۴۸۶..... ۱. گناه
- ۴۸۶..... ۲. خوردن گوشت مرده

۴۸۷	۳. عامل رشد انحرافات اخلاقی
۴۸۷	۴. نشر گناه
۴۸۸	خطبه ۱۴۱: پرهیز از شنیدن شایعات
۴۸۹	نکته‌ها
۴۸۹	شایعه‌شناسی
۴۹۰	خطبه ۱۴۲: شناخت جایگاه احسان
۴۹۰	نکته‌ها
۴۹۱	خطبه ۱۱: آرمای الهی و طلب باران
۴۹۳	نکته‌ها
۴۹۵	خطبه ۱۴۴: به تپه‌واران و اوصاف اهل بیت علیهم‌السلام
۴۹۶	نکته‌ها
۴۹۶	۱. هدف رسالت
۴۹۷	۲. فضیلت اهل بیت علیهم‌السلام
۴۹۷	۳. جنبه باطل
۴۹۸	خطبه ۱۴۵: درباره دنیا و پرهیز از بدعت
۴۹۸	نکته‌ها
۴۹۸	۱. درباره دنیا
۴۹۹	۲. پرهیز از بدعت
۴۹۹	خطبه ۱۴۶: علل پیروزی اسلام
۵۰۱	نکته‌ها
۵۰۱	۱. در فتح ایران
۵۰۲	۲. اسلام آیین جهانی
۵۰۳	خطبه ۱۴۷: درباره پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم
۵۰۶	نکته‌ها
۵۰۶	۱. فلسفه بعثت
۵۰۶	۲. روزگاری امام ولایت

۵۰۶.....	۳. نصیحت به مردم
۵۰۷.....	خطبه ۱۴۸: درباره مردم بصره
۵۰۸.....	نکته‌ها
۵۱۰.....	خطبه ۱۴۹: وصایای حضرت علیه السلام قبل از شهادت
۵۱۲.....	نکته‌ها
۵۱۲.....	۱. آرزوی مرگ
۵۱۲.....	۲. رصیت
۵۱۲.....	۳. طلب آمرزش
۵۱۳.....	خطبه ۱۵۰: بش‌گو، از حوادث آینده
۵۱۵.....	نکته‌ها
۵۱۵.....	۱. علامت ضرر امام هدی علیه السلام
۵۱۵.....	۲. آزمون الهی
۵۱۶.....	۳. انحراف پس از رسول خدا صلی الله علیه و آله
۵۱۷.....	خطبه ۱۵۱: راه کارهای مقابله با فتنه‌ها
۵۲۰.....	نکته‌ها
۵۲۰.....	۱. نشانه‌های فتنه
۵۲۰.....	۲. پرهیز از ظلم
۵۲۱.....	۳. پرهیز از لقمه حرام
۵۲۱.....	خطبه ۱۵۲: شناخت صفات خدا و اوصاف اهل بیت علیهم السلام
۵۲۳.....	نکته‌ها
۵۲۳.....	۱. توحید
۵۲۵.....	۲. رهبران دین
۵۲۵.....	۳. رهبر دنیا و آخرت
۵۲۶.....	۴. اسلام و مسلمانی
۵۲۶.....	خطبه ۱۵۳: وصف گمراهان
۵۲۸.....	نکته‌ها

۵۲۸.....	۱. نشانه‌های منحرفان
۵۲۹.....	۲. درس از حوادث
۵۲۹.....	۳. پرهیز از خودخواهی
۵۳۰.....	۴. پرهیز از شرک و قتل
۵۳۱.....	۵. اشاعه فحشا و بدعت‌گذاری
۵۳۲.....	۶. نفاق و منافق
۵۳۲.....	۷. مؤمن حقیقی
۵۳۳.....	خطبه ۱۵: ضائل اهل بیت علیهم‌السلام
۵۳۴.....	نکته‌ها
۵۳۴.....	ویژگی ای ام و بشوای الهی
۵۳۵.....	خطبه ۱۵۵: آفرینش خفاش
۵۳۸.....	نکته‌ها
۵۳۸.....	۱. توحید
۵۳۸.....	۲. خلقت خفاش
۵۳۹.....	خطبه ۱۵۶: خطاب به مردم بصره
۵۴۲.....	نکته‌ها
۵۴۲.....	علم امام علیه‌السلام به حوادث آینده
۵۴۳.....	خطبه ۱۵۷: ضرورت تقوا و خودسازی
۵۴۵.....	نکته‌ها
۵۴۵.....	۱. اهمیت ستایش پروردگار
۵۴۶.....	۲. وصف دنیا
۵۴۶.....	۳. نقشه شیطان
۵۴۶.....	۴. تقوا
۵۴۶.....	۵. کوچ به سرای ابدی
۵۴۷.....	۶. کنترل اعمال

۵۴۷	۷. دادگاه قیامت
۵۴۷	خطبه ۱۵۸: فضائل پیامبر ﷺ و قرآن
۵۴۸	نکته ها
۵۴۸	۱. قرآن
۵۴۹	۲. پیشگویی درباره بنی امیه
۵۴۹	خطبه ۱۵۹: درباره حکومت خودش
۵۵۰	نکته ها
۵۵۰	خطبه ۱۶۰: درباره خدا و پیامبران الهی
۵۵۶	نکته ها
۵۵۶	۱. امر الهی
۵۵۶	۲. غایت حمد و ستایش
۵۵۶	۳. تحصیل حیرت
۵۵۶	۴. توکل و امید
۵۵۷	۵. زهد و سادگی پیامبران الهی
۵۵۷	۶. زهد مولای متقیان علی علیه السلام
۵۵۸	خطبه ۱۶۱: وصف پیامبر ﷺ و سفارش به تقوا
۵۶۰	نکته ها
۵۶۰	۱. قرآن ره آورد بعثت
۵۶۰	۲. توصیه به تقوا
۵۶۰	خطبه ۱۶۲: علل غصب خلافت
۵۶۲	نکته ها
۵۶۲	دلیل محروم شدن امام از حکومت
۵۶۳	خطبه ۱۶۳: خداشناسی و شگفتی های آفرینش انسان
۵۶۵	نکته ها
۵۶۵	۱. خداشناسی
۵۶۶	۲. مراحل خلقت

خطبه ۱۶۴: هشدار به عثمان	۵۶۷
نکته‌ها	۵۶۹
خطبه ۱۶۵: شگفتی‌های آفرینش طاووس	۵۷۰
نکته‌ها	۵۷۶
۱. شناخت خدا از راه خلقت پرندگان	۵۷۶
۲. خداشناسی از طریق رنگ‌ها	۵۷۶
۳. اوصاف طاووس	۵۷۶
۱۰. صاف بهشت	۵۷۷
خطبه ۱۶۶: علل پیروزی و شکست ملت‌ها	۵۷۷
نکته‌ها	۵۷۹
۱. رعایت در	۵۷۹
۲. رعایت ادب پروردگار	۵۷۹
۳. هسته حق‌طلبان	۵۸۰
۴. ملامت مردم	۵۸۰
خطبه ۱۶۷: سفارش و اندرز	۵۸۰
نکته‌ها	۵۸۱
۱. قرآن بیانگر خیر و شر است	۵۸۲
۲. حفظ جان و مال مردم	۵۸۲
۳. خدا ناظر اعمال ماست	۵۸۳
خطبه ۱۶۸: درباره مجازات شورشیان بر عثمان	۵۸۴
نکته‌ها	۵۸۵
خطبه ۱۶۹: درباره اصحاب جمل	۵۸۶
نکته‌ها	۵۸۷
۱. راه اسلام و پیامبر ﷺ	۵۸۷
۲. سکوت امام علی در برابر مخالفین	۵۸۸
خطبه ۱۷۰: گفتگو با فرستادهٔ عاملان جنگ جمل	۵۸۸

۵۸۹.....	نکته‌ها.....
۵۹۰.....	خطبه ۱۷۱: نیایش امام علیه السلام در آغاز جنگ صفین.....
۵۹۱.....	نکته‌ها.....
۵۹۳.....	خطبه ۱۷۲: نکوهش قریش درباره خلافت و شکوه از اصحاب جمل.....
۵۹۵.....	نکته‌ها.....
۵۹۵.....	۱. خلقت آسمان و زمین.....
۵۹۵.....	۲. ظلومیت مولا علیه السلام
۵۹۶.....	۳. درباره عایشه.....
۵۹۶.....	۴. ائتلاف طلحه و زبیر برای امامت جماعت.....
۵۹۸.....	خطبه ۱۷۳: اوصاف پیغمبر صلی الله علیه و آله در ستیز با منحرفان.....
۶۰۰.....	نکته‌ها.....
۶۰۰.....	۱. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
۶۰۰.....	۲. اوصاف رهبری.....
۶۰۱.....	۳. سفارش به تقوا.....
۶۰۱.....	۴. عدم دلیستگی به دنیا.....
۶۰۲.....	خطبه ۱۷۴: افشای ادعاهای طلحه.....
۶۰۳.....	نکته‌ها.....
۶۰۳.....	درباره طلحه.....
۶۰۵.....	خطبه ۱۷۵: موعظه یاران.....
۶۰۶.....	نکته‌ها.....
۶۰۶.....	۱. هشدار امام علیه السلام
۶۰۶.....	۲. طرفداران معاویه.....
۶۰۷.....	۳. پیشگویی‌های دیگر امام علیه السلام
۶۰۸.....	خطبه ۱۷۶: درباره ضرورت اطلاعات از دستورات الهی.....
۶۱۴.....	نکته‌ها.....
۶۱۴.....	۱. بهره‌مندی از قرآن.....

۲. پرهیز از هواپرستی ۶۱۴
۳. صفت مؤمن ۶۱۵
۴. عمل صالح ۶۱۶
۵. سفارش به اخلاق اسلامی ۶۱۶
۶. تحریم بدعت ۶۱۶
۷. سفارش به قرآن ۶۱۷
۸. شتاب در کار خیر ۶۱۷
۹. انزاع ظلم ۶۱۷
- خطبه ۱۷۷: درباره حسن و نکوهش خیانت ایشان ۶۱۸
- نکته ها ۶۱۸
۱. درباره حکمیت ۶۱۸
- خطبه ۱۷۸: درباره خدا و روش در مورد ایشان ۶۲۰
- نکته ها ۶۲۱
۱. صفات خدا ۶۲۱
۲. مولا از زبان مولا ۶۲۲
۳. گواهی به رسالت پیامبر ﷺ ۶۲۲
۴. گناه موجب سقوط جوامع ۶۲۳
- خطبه ۱۷۹: پاسخ امام علی (ع) به ذعبل یمانی در شناخت خدا ۶۲۳
- نکته ها ۶۲۴
۱. معرفت شهودی توحیدی ۶۲۴
- خطبه ۱۸۰: در نکوهش یاران ۶۲۶
- نکته ها ۶۲۸
۱. شکایت مولا از یاران ۶۲۸
۲. تشویق به مبارزه ۶۲۸
- خطبه ۱۸۱: نکوهش فریب خوردگان خوارج ۶۲۹
- نکته ها ۶۲۹

- خطبه ۱۸۲: ستایش خدا و تشویق مردم به جهاد ۶۳۱
- نکته‌ها ۶۳۷
۱. ستایش خدای مهربان ۶۳۷
۲. تقاضای مولای متقیان ۶۳۷
۳. صفات خدا ۶۳۷
۴. وجود خدای مهربان ۶۳۸
۵. دعا به زبان استعداد ۶۳۸
۶. سفارش به تقوا ۶۳۹
۱. امام زمان (عج) ۶۳۹
۸. دربار امام از تنهایی و غربت ۶۳۹
- خطبه ۱۸۳: ستایش خدا و اهمیت قرآن ۶۴۰
- نکته‌ها ۶۴۵
۱. خداشناسی ۶۴۵
۲. فلسفه بعثت ۶۴۵
۳. ویژگی‌های قرآن ۶۴۵
۴. استقبال از مرگ و قیامت ۶۴۶
۵. آتش جهنم ۶۴۶
- خطبه ۱۸۴: درباره منافق ۶۴۷
- نکته‌ها ۶۴۷
- خطبه ۱۸۵: درباره خداشناسی و اوصاف پیامبر ﷺ ۶۴۸
- نکته‌ها ۶۵۲
۱. صفات خدا ۶۵۲
۲. رسالت پیامبر ۶۵۳
۳. عجائب موجودات ۶۵۴
۴. خلقت ملخ ۶۵۴
- خطبه ۱۸۶: در شناخت قدرت پروردگار و معاد ۶۵۵

- نکته‌ها..... ۶۶۰
۱. یکتایی خدا..... ۶۶۰
۲. خدا مثلی ندارد..... ۶۶۱
۳. قائم بالذات..... ۶۶۱
۴. اراده..... ۶۶۱
۵. ازلیت و ابدیت..... ۶۶۱
۶. سمع و بصر..... ۶۶۲
۷. قاعده تضاد..... ۶۶۲
۸. تجلی خدا بر عقول..... ۶۶۲
۹. خدا اوصاف بشر را ندارد..... ۶۶۳
۱۰. قدرتمند بر ابزار..... ۶۶۳
۱۱. بدیع السماوات و الارض..... ۶۶۳
۱۲. مقام کبریایی..... ۶۶۴
۱۳. گردش آفرینش و پایان آن..... ۶۶۴
- خطبه ۱۸۷: درباره حوادث آینده و ضرورت اطاعت از راهبری..... ۶۶۵
- نکته‌ها..... ۶۶۶
۱. پیشگویی از حوادث آینده..... ۶۶۶
۲. اطاعت از زمامدار عادل..... ۶۶۷
- خطبه ۱۸۸: سفارش به پرهیزکاری و یاد مرگ..... ۶۶۷
- نکته‌ها..... ۶۶۹
۱. سفارش به تقوا و پرهیزکاری..... ۶۶۹
۲. کار برای آخرت..... ۶۶۹
- خطبه ۱۸۹: شناخت هجرت و مهاجر واقعی..... ۶۷۰
- نکته‌ها..... ۶۷۱
۱. ایمان استوار..... ۶۷۱

- ۶۷۲ ۲. هجرت
- ۶۷۳ ۳. مؤمن ممتحن
- ۶۷۳ ۴. علم امام
- ۶۷۴ خطبه ۱۹۰: سفارش به تقوا و یاد مرگ
- ۶۷۷ نکته ها
- ۶۷۷ ۱. ستایش پروردگار
- ۶۷۷ ۲. تقوای عملی
- ۶۷۸ ۳. امته سال از مرگ
- ۶۷۸ ۴. وصاف فیامت
- ۶۷۸ ۵. وظایف سیاسی دینی
- ۶۷۸ خطبه ۱۹۱: پرهیز از دنیا و راه آه نقوه
- ۶۸۲ نکته ها
- ۶۸۲ ۱. صفات خدا
- ۶۸۲ ۲. گواهی به رسالت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
- ۶۸۳ خطبه ۱۹۲: خطبه قاصعه: نکوهش تکبر شیطان
- ۷۰۵ نکته ها
- ۷۰۵ ۱. صفات خداوند متعال
- ۷۰۶ ۲. خلقت بشر
- ۷۰۶ ۳. فرق ابلیس و شیطان
- ۷۰۶ ۴. دام های شیطان
- ۷۰۶ ۵. تواضع انبیاء
- ۷۰۷ ۶. ساخت کعبه
- ۷۰۷ ۷. علل سقوط مسلمین
- ۷۰۷ ۸. نعمت رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۷۰۸ ۹. مولا از زبان مولا

۷۰۹.....	خطبه ۱۹۳: وصف پرهیزکاران
۷۱۴.....	نکته‌ها
۷۲۴.....	خطبه ۱۹۴: درباره منافقان
۷۲۶.....	نکته‌ها
۷۲۶.....	۱. نشانه‌های منافق
۷۲۶.....	۲. محاصره اقتصادی
۷۲۷.....	۳. وضع منافقین در قیامت
۷۲۸.....	خطبه ۱۹۵: درباره خدا و یاد قیامت
۷۳۰.....	نکته
۷۳۰.....	۱. توحید
۷۳۰.....	۲. اوصاف پیامبر ﷺ
۷۳۱.....	۳. نظارت خداوند
۷۳۱.....	۴. اوصاف قیامت
۷۳۲.....	خطبه ۱۹۶: هشدار از غفلت
۷۳۳.....	نکته‌ها
۷۳۳.....	۱. محیط بعثت
۷۳۴.....	۲. دوری از دنیا
۷۳۴.....	خطبه ۱۹۷: فضائل آن حضرت از زبان خودش
۷۳۵.....	نکته‌ها
۷۳۵.....	۱. بصیرت در دین
۷۳۶.....	۲. از خودگذشتگی امام علی علیه السلام
۷۳۷.....	۳. پیامبر از مرگ خود خبر می‌دهد
۷۳۸.....	خطبه ۱۹۸: علم الهی و ویژگی‌های اسلام
۷۴۳.....	نکته‌ها
۷۴۳.....	۱. علم خدا
۷۴۳.....	۲. تقوای الهی

- ۷۴۳..... ۳. عبودیت و بندگی خدا
- ۷۴۳..... ۴. عظمت اسلام
- ۷۴۴..... ۵. پایان دنیا نزدیک است
- ۷۴۴..... ۶. توصیف قرآن کریم
- ۷۴۵..... خطبه ۱۹۹: آثار نماز و زکات و ادای امانت
- ۷۴۷..... نکته‌ها
- ۷۴۷..... ۱. اهمیت نماز
- ۷۴۹..... ۲. زکات و امانت
- ۷۵۰..... خطبه ۲۰۰: درباره سیاست دروغین معاویه
- ۷۵۰..... نکته‌ها
- ۷۵۰..... ۱. در برابر معاویه
- ۷۵۱..... خطبه ۲۰۱: پیمودن راه حق
- ۷۵۲..... نکته‌ها
- ۷۵۲..... ملائک، معرفت و پایداری
- ۷۵۳..... خطبه ۲۰۲: شکایت از ستمکاری امت به پیامبر ﷺ
- ۷۵۴..... نکته‌ها
- ۷۵۴..... ۱. درد دل امام علی با پیامبر اکرم ﷺ
- ۷۵۵..... خطبه ۲۰۳: تشویق به آخرت گرایی
- ۷۵۶..... نکته‌ها
- ۷۵۶..... ۱. پرهیز از دنیا
- ۷۵۶..... ۲. محاسبه اعمال
- ۷۵۶..... خطبه ۲۰۴: آمادگی برای سفر آخرت
- ۷۵۷..... نکته‌ها
- ۷۵۷..... ۱. زندان دنیا
- ۷۵۸..... ۲. گردنه قیامت
- ۷۵۸..... ۳. چهره مرگ

خطبه ۲۰۵: مبارزه با سران ناکشین.....	۷۵۸
نکته ها.....	۷۶۰
۱. مخالفت با طلحه و زبیر.....	۷۶۰
۲. ماهیت حکومت.....	۷۶۰
۳. اندرز به طلحه و زبیر.....	۷۶۱
خطبه ۲۰۶: اخلاق در جنگ.....	۷۶۱
نکته ها.....	۷۶۲
۱. دعوت به اخلاق اسلامی و گذشت.....	۷۶۲
۲. نقش دعا.....	۷۶۳
خطبه ۲۰۷: بازداشتن امام حسن علیه السلام از رفتن به جنگ.....	۷۶۴
نکته ها.....	۷۶۴
خطبه ۲۰۸: درباره نافرمانی رریان.....	۷۶۵
نکته ها.....	۷۶۶
خطبه ۲۰۹: سفارش به علاء بن زیاد در دوری از نیا.....	۷۶۷
نکته ها.....	۷۶۸
۱. دعوت به اعتدال.....	۷۶۸
۲. زهد دولتمردان.....	۷۶۸
خطبه ۲۱۰: اقسام احادیث رسیده از پیامبر صلی الله علیه و آله	۷۶۹
نکته ها.....	۷۷۲
دسته اول: فاسقین.....	۷۷۲
خطبه ۲۱۱: شگفتی آفرینش.....	۷۷۴
نکته ها.....	۷۷۵
خطبه ۲۱۲: بسیج مردم برای جنگ با شامیان.....	۷۷۶
نکته ها.....	۷۷۷
خطبه ۲۱۳: درباره خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله	۷۷۸
نکته ها.....	۷۷۹

- ۷۷۹..... ۱. علم خدا.
- ۷۷۹..... ۲. رسالت.
- ۷۸۰..... خطبه ۲۱۴: پیامبر ﷺ شناسی و ارزش دانشمندان الهی.
- ۷۸۲..... نکته‌ها.
- ۷۸۲..... ۱. عنایت خدا در کارهای خیر.
- ۷۸۲..... ۲. علمای ربانی.
- ۷۸۳..... خط ۲۱۵: ستایش و نیایش.
- ۷۸۴..... نکته‌ها.
- ۷۸۵..... خطبه ۲۱۶: حقوق و تقابل رهبری و مردم.
- ۷۸۹..... نکته‌ها.
- ۷۸۹..... ۱. حق والی و ولایت.
- ۷۹۰..... ۲. اهمیت حاکم عادل.
- ۷۹۲..... خطبه ۲۱۷: شکایت از قریش.
- ۷۹۳..... نکته‌ها.
- ۷۹۴..... خطبه ۲۱۸: افشای خیانت ناکثان.
- ۷۹۴..... نکته‌ها.
- ۷۹۵..... خطبه ۲۱۹: تأسف بر کشتگان جمل.
- ۷۹۵..... نکته‌ها.
- ۷۹۶..... خطبه ۲۲۰: اوصاف طالب حق.
- ۷۹۶..... نکته‌ها.
- ۷۹۸..... خطبه ۲۲۱: هشدار از غفلت زدگی.
- ۸۰۲..... نکته‌ها.
- ۸۰۲..... ۱. تکاثر و خودخواهی.
- ۸۰۳..... ۲. وصف مردگان.
- ۸۰۳..... ۳. سختی وداع.
- ۸۰۴..... خطبه ۲۲۲: اوصاف اهل ذکر.

۸۰۶	نکته‌ها
۸۰۶	۱. اهمیت ذکر
۸۰۷	۲. ذکر مقام هم‌نشینی با خدا
۸۰۷	۳. وظایف ذاکرین
۸۰۸	خطبه ۲۲۳: پرهیز از غرور
۸۱۱	نکته‌ها
۸۱۱	۱. چرا گناه
۸۱۱	۲. حسابرسی در قیامت
۸۱۲	خطبه ۲۲۴: پرهیز از ستمکاری
۸۱۴	نکته‌ها
۸۱۴	۱. رعایت بیت‌الله
۸۱۵	۲. آشنایی با عقیل
۸۱۶	خطبه ۲۲۵: یاری خواستن از خدا در مشکلات اقتصادی
۸۱۷	نکته‌ها
۸۱۷	طلب آبرومندی
۸۱۸	خطبه ۲۲۶: دنیاشناسی
۸۱۹	نکته‌ها
۸۱۹	بی‌اعتباری دنیا
۸۲۰	خطبه ۲۲۷: یکی از دعا‌های امام علی (ع)
۸۲۱	بیان نکته‌ها
۸۲۲	خطبه ۲۲۸: ویژگی‌های سلمان فارسی
۸۲۳	نکته‌ها
۸۲۳	خطبه ۲۲۹: بیعت مردم با امام علی (ع)
۸۲۴	نکته‌ها
۸۲۴	خطبه ۲۳۰: سفارش به پرهیزکاری
۸۲۶	نکته‌ها

۸۲۸.....	خطبه ۲۳۱: بیان ویژگی های پیامبر ﷺ
۸۲۸.....	نکته ها
۸۲۹.....	خطبه ۲۳۲: درباره مصرف بیت المال
۸۲۹.....	نکته ها
۸۳۰.....	خطبه ۲۳۳: فصاحت و بلاغت اهل بیت علیهم السلام
۸۳۱.....	نکته ها
۸۳۲.....	خط ۲۳۱: علل تفاوت میان انسان ها
۸۳۲.....	نکته ها
۸۳۳.....	خطبه ۲۳۴: رسول خدا ﷺ به هنگام غسل دادن ایشان
۸۳۴.....	نکته ها
۸۳۵.....	خطبه ۲۳۶: بیان مشکلات هجرت
۸۳۵.....	نکته ها
۸۳۵.....	داستان لیلۃ المبیّت
۸۳۶.....	خطبه ۲۳۷: سفارش مردم به نیکوکاری
۸۳۷.....	نکته ها
۸۳۷.....	۱. توبه
۸۳۸.....	۲. نامه اعمال
۸۳۸.....	خطبه ۲۳۸: در نکویش شامیان
۸۳۹.....	نکته ها
۸۴۰.....	خطبه ۲۳۹: فضائل اهل بیت علیهم السلام
۸۴۱.....	نکته ها
۸۴۱.....	۱. درباره اهل بیت علیهم السلام
۸۴۲.....	خطبه ۲۴۰: درباره موضع گیری های ناروای عثمان
۸۴۲.....	نکته ها
۸۴۲.....	مدارای امام علی علیه السلام با عثمان
۸۴۳.....	خطبه ۲۴۱: تشویق برای جهاد

نکته‌ها.....	۸۴۴
بخش دوم نامه‌ها.....	۸۴۷
نامه ۱: افشای سران ناکشین درباره عثمان.....	۸۴۹
نکته‌ها.....	۸۵۰
ماجرای عثمان.....	۸۵۰
نامه ۲: تشکر از جهادگران.....	۸۵۲
نکته‌ها.....	۸۵۲
نامه ۳: ه: «ارازبی اعتباری دنیا».....	۸۵۳
نکته‌ها.....	۸۵۵
۱. شریح فادمی چیست؟.....	۸۵۵
۲. کنترل قاضیان.....	۸۵۶
نامه ۴: به برخی از فرماندهان نظامی.....	۸۵۶
نکته‌ها.....	۸۵۷
جامعه شناسی.....	۸۵۷
نامه ۵: هشدار درباره بیت المال.....	۸۵۸
نکته‌ها.....	۸۵۸
۱. حکومت و مسوولیت امانت الهی.....	۸۵۸
۲. حفظ بیت المال.....	۸۵۸
نامه ۶: بیان علل مشروعیت حکومت.....	۸۵۹
نکته‌ها.....	۸۶۰
۱. شیوه انتخاب خلافت.....	۸۶۰
۲. مراجعه به عقل و وجدان.....	۸۶۱
نامه ۷: افشای ماهیت معاویه.....	۸۶۱
نکته‌ها.....	۸۶۲
۱. نامه معاویه به امام علی (ع).....	۸۶۲

- نامۀ ۸: دعوت معاویه به بیعت ۸۶۲
- نکته‌ها ۸۶۳
۱. جریر نماینده امام به سوی معاویه ۸۶۳
۲. رفتار مشرکین ۸۶۳
- نامۀ ۹: افشای دشمنی‌های قریش ۸۶۳
- نکته‌ها ۸۶۵
۱. مظلومیت علی (علیه السلام) ۸۶۵
۲. دوران ظهور اسلام ۸۶۵
- نامۀ ۱۰: پاسخ به تائید نظامی معاویه ۸۶۷
- نکته‌ها ۸۶۹
۱. اندرز به اشریه ۸۶۹
۲. معاویه فاسد است ۸۶۹
۳. دین بازیچه سیاست ۸۷۰
- نامۀ ۱۱: توصیه به احتیاط در عزیمت میان به شام ۸۷۱
- نکته‌ها ۸۷۲
۱. فنون نبردهای رودررو ۸۷۲
۲. هوشیاری و دقت ۸۷۲
۳. مشورت در حمله ۸۷۲
- نامۀ ۱۲: توصیه به سربازان پیشتاز ۸۷۳
- نکته‌ها ۸۷۴
۱. جهاد دفاعی ۸۷۴
۲. رعایت حقوق رزمندگان ۸۷۴
۳. دعوت به حق ۸۷۴
- نامۀ ۱۳: در رعایت سلسله مراتب نظامی ۸۷۴
- نکته‌ها ۸۷۵
۱. فرصت‌شناسی ۸۷۵

۸۷۵	۲. ثابت قدم و استوار.....
۸۷۶	نامه ۱۴: توصیه به اینکه آغازگر جنگ نباشید.....
۸۷۷	نکته‌ها.....
۸۷۷	۱. جهاد دفاعی.....
۸۷۷	۲. رعایت حقوق جنگ.....
۸۷۸	نامه ۱۵: نیایش در جنگ.....
۸۷۸	نکته‌ها.....
۸۷۸	۱. دعا به هنگام نبرد.....
۸۷۸	۲. امام علیه السلام رحیم دعا.....
۸۷۹	۳. داوری حقه.....
۸۷۹	نامه ۱۶: آموزش فنون نظامی.....
۸۸۰	نکته‌ها.....
۸۸۰	۱. فنون جنگی امام علیه السلام
۸۸۰	۲. شکل حمله در جنگ.....
۸۸۰	۳. شناخت عمیق از دشمن.....
۸۸۱	نامه ۱۷: افشای چهره بنی امیه.....
۸۸۲	نکته‌ها.....
۸۸۲	۱. حيله‌گري‌هاي معاويه.....
۸۸۳	۲. پاسخ امام علیه السلام
۸۸۳	نامه ۱۸: هشدار به فرماندار بصره.....
۸۸۴	نکته‌ها.....
۸۸۴	۱. رفتار خوب با مردم.....
۸۸۵	۲. شريك خير و شر مسئولان.....
۸۸۵	نامه ۱۹: هشدار از بد رفتاری با مردم.....
۸۸۶	نکته‌ها.....
۸۸۶	اخلاق مدیریت.....

- ۸۸۶..... نامه ۲۰: هشدار درباره بیت المال
- ۸۸۷..... نکته‌ها.
- ۸۸۷..... ۱. رعایت بیت المال.
- ۸۸۷..... ۲. حساسیت امام علیه السلام نسبت به بیت المال.
- ۸۸۷..... نامه ۲۱: سفارش به اعتدال و میانه روی
- ۸۸۸..... نکته‌ها.
- ۸۸۹..... نامه ۲۲: سفارش به آخرت گرایی
- ۸۸۹..... نکته‌ها.
- ۸۸۹..... ۱. زندگی آبدانه
- ۸۹۰..... ۲. اصلیت آخرت در برابر دنیا
- ۸۹۰..... نامه ۲۳: وصیت امام علیه السلام
- ۸۹۱..... نکته‌ها.
- ۸۹۱..... ۱. حفظ توحید و قرآن
- ۸۹۲..... ۲. عبرت گیری
- ۸۹۲..... ۳. عفو و ارزش آن
- ۸۹۲..... ۴. آمادگی برای مرگ
- ۸۹۳..... نامه ۲۴: وصیت نسبت به اموال شخصی خود
- ۸۹۵..... نکته‌ها.
- ۸۹۵..... ۱. انفاق
- ۸۹۵..... ۲. ابواب وصی
- ۸۹۵..... ۳. حق الزحمه وصی
- ۸۹۶..... نامه ۲۵: اخلاق اجتماعی کارگزاران
- ۸۹۸..... نکته‌ها.
- ۸۹۸..... ۱. سفارش درباره حیوانات
- ۸۹۹..... نامه ۲۶: اخلاق کارگزاران مالیاتی
- ۹۰۰..... نکته‌ها.

۱. مورد مصرف بیت المال ۹۰۰
۲. پرهیز از فشار و خودخواهی ۹۰۰
- نامه ۲۷: نامه به فرماندار مصر درباره اخلاق مدیران ۹۰۱
- نکته ها ۹۰۳
۱. اخلاق مدیریت ۹۰۳
۲. تواضع و فروتنی نسبت به مردم ۹۰۴
۳. عدالت ورزی ۹۰۴
۴. زه و ساده زیستی مسئولان ۹۰۴
۵. جلب رضایت خداوند ۹۰۴
۶. یاد الهی برای رفتن ۹۰۵
۷. پرهیز از هوس و نفس ۹۰۵
۸. سفارش به نماز در اوقات ۹۰۵
۹. رهبر هدایت و ضلالت ۹۰۶
۱۰. خطر نفاق ۹۰۶
- نامه ۲۸: افشای ادعاهای معاویه ۹۰۶
- نکته ها ۹۱۱
۱. ریشه و اصالت ۹۱۱
۲. حيله معاویه ۹۱۲
- نامه ۲۹: هشدار به مردم بصره ۹۱۴
- نکته ها ۹۱۴
۱. پذیرش توبه و خطا ۹۱۴
۲. فرق حق و باطل ۹۱۵
- نامه ۳۰: پند و هشدار به معاویه ۹۱۵
- نکته ها ۹۱۶
۱. وظیفه تذکر و موعظه ۹۱۶

۲. عذر جهالت ۹۱۷
- نامه ۳۱: نامه به فرزندش امام حسن علیه السلام (اصول تربیت) ۹۱۷
- نکته ها ۹۳۵
- منشور اخلاق و تربیت علوی ۹۳۵
۱. اثبات خیرخواهی و صداقت ۹۳۶
۲. تقوا و اطاعت الهی ۹۳۶
۳. عمارت دل با یاد خدا ۹۳۷
۴. اعتصام به خدا ۹۳۷
- ۱.۲. ای ای دل با موعظه ۹۳۸
۶. زبانی ۹۳۸
۷. قوه قلب ۹۳۹
۸. نور حکمت ۹۳۹
۹. ذکر موت و فنا ۹۴۰
۱۰. بصیرت به مصائب از دنیا، گمان ۹۴۰
۱۱. درباره چیزی که نمی دانی سخن مگو ۹۴۰
۱۲. درکاری که به تو مربوط نیست دخالت مکن ۹۴۱
۱۳. از ورود به راهی که موجب گمراهی تومی شای پرهیز کن ۹۴۱
۱۴. امر به معروف و نهی از منکر ۹۴۱
۱۵. قبول سرزنش ها به خاطر خدا ۹۴۲
۱۶. دین شناسی ۹۴۲
۱۷. صبر و بردباری ۹۴۳
۱۸. توکل به خدا ۹۴۳
۱۹. اخلاص در بندگی ۹۴۴
۲۰. علم نافع ۹۴۴
۲۱. تربیت نوجوانان ۹۴۵

۹۴۵.....	۲۲. استفاده از تجربه گذشتگان
۹۴۵.....	۲۳. اولین کار آموزشی
۹۴۶.....	۲۴. اولین گام تربیتی
۹۴۶.....	۲۵. روش ها در تربیت
۹۴۷.....	۲۶. نگاه تربیتی به مرگ
۹۴۸.....	۲۷. اعتصام به حق و عبادت
۹۴۸.....	۲۸. عالی ترین پیام
۹۴۹.....	۲۹. دین خداشناسی
۹۵۰.....	۳۰. معادگرایان
۹۵۰.....	۳۱. خود زانی
۹۵۰.....	۳۲. انفاق و گذشت
۹۵۱.....	۳۳. تواضع در برابر خداوند
۹۵۱.....	۳۴. راه طولانی قیامت و ترشه از
۹۵۱.....	۳۵. دعا کلید حاجت
۹۵۲.....	۳۶. انسان برای آخرت خلق شده است
۹۵۲.....	۳۷. دوری از دنیا طلبان
۹۵۳.....	۳۸. وقت شناسی
۹۵۳.....	۳۹. آزادی و آزادگی
۹۵۳.....	۴۰. سفارش های نمادین
۹۵۵.....	۴۱. مدارا با برادر دینی
۹۵۵.....	۴۲. حق دوست
۹۵۶.....	۴۳. انواع رزق
۹۵۶.....	۴۴. تنبیه و اشاره
۹۵۸.....	۴۵. حقوق زن
۹۵۸.....	۴۶. تقسیم کار در منزل

- ۹۵۸..... ۴۷. احترام به خویشاوندان
- ۹۵۹..... نامه ۳۲: افشای سیاست معاویه
- ۹۶۰..... نکته‌ها
- ۹۶۰..... ۱. تذکره معاویه
- ۹۶۰..... ۲. نجات اهل بصیرت
- ۹۶۰..... ۳. استدلال عقلی
- ۹۶۱..... نامه ۳۳: نامه به فرماندار مکه
- ۹۶۲..... نکته‌ها
- ۹۶۲..... ۱. دشمن شناسی
- ۹۶۲..... ۲. تضاد دین
- ۹۶۲..... ۳. شادی و غم
- ۹۶۳..... نامه ۳۴: روش دلجویی از فرماندار معز
- ۹۶۴..... نکته‌ها
- ۹۶۴..... ۱. محمد بن ابی بکر کیست؟
- ۹۶۴..... ۲. عزل محمد بن ابی بکر
- ۹۶۴..... ۳. عظمت مالک اشتر
- ۹۶۵..... نامه ۳۵: ویژگی‌های محمد بن ابی بکر
- ۹۶۶..... نکته‌ها
- ۹۶۶..... ۱. تجلیل از محمد بن ابی بکر
- ۹۶۶..... ۲. ضربه افراد مردد در جنگ
- ۹۶۶..... ۳. آرزوی مرگ
- ۹۶۷..... نامه ۳۶: آمادگی دفاعی امام (ع)
- ۹۶۸..... نکته‌ها
- ۹۶۸..... ۱. تذکر عقیل به امام علی (ع)
- ۹۶۸..... ۲. پاسخ امام علی (ع)
- ۹۶۹..... نامه ۳۷: افشای ادعای معاویه

نکته‌ها.....	۹۷۰
۱. هواپرستی معاویه.....	۹۷۰
۲. امام علی علیه السلام در پاسخ به معاویه.....	۹۷۰
۳. اصالت توحید.....	۹۷۰
نامه ۳۸: اوضاع سیاسی مصر.....	۹۷۱
نکته‌ها.....	۹۷۲
۱. تذر از مردم مصر.....	۹۷۲
۲. شخصیت مالک اشتر.....	۹۷۲
نامه ۳۹: به عمرو عاص - افشای ماهیت او.....	۹۷۳
نکته‌ها.....	۹۷۳
۱. گمراهی معاویه.....	۹۷۳
۲. دین‌فروشی عمرو بن العاص.....	۹۷۴
نامه ۴۰: نامه به یکی از فرمانداران.....	۹۷۴
نکته‌ها.....	۹۷۵
۱. اخلاق مدیریت.....	۹۷۵
۲. حسابرسی خدا.....	۹۷۵
نامه ۴۱: به یکی از فرمانداران و نکوهش او درباره بیت المال.....	۹۷۶
نکته‌ها.....	۹۷۸
۱. حفظ بیت المال.....	۹۷۸
۲. معادباوری.....	۹۷۹
نامه ۴۲: روش دلجویی در عزل و نصب‌ها.....	۹۷۹
نکته‌ها.....	۹۸۰
۱. عمر بن ابی سلمه کیست؟.....	۹۸۰
۲. تقدیر و تشکر.....	۹۸۰
نامه ۴۳: سخت‌گیری در بیت المال.....	۹۸۱
نکته‌ها.....	۹۸۲

- ۹۸۲..... ۱. نظارت و کنترل
- ۹۸۲..... ۲. برخورد سازنده
- ۹۸۲..... ۳. مواظب خویشاوندان
- ۹۸۳..... نامه ۴۴: هشدار به زیاد بن ابیه
- ۹۸۴..... نکته‌ها
- ۹۸۴..... ۱. معاویه و صفت شیطانی
- ۹۸۴..... ۲. آیا زیاد برادر معاویه است؟
- ۹۸۶..... نامه ۴۵: به عثمان بن حنیف فرماندار بصره
- ۹۹۱..... نکته‌ها
- ۹۹۱..... ۱. منشور دین مرد علی
- ۹۹۱..... ۲. حشرون و اشکایان ممنوع
- ۹۹۱..... ۳. اقتدا به امام
- ۹۹۲..... ۴. همدردی با محرومان
- ۹۹۲..... ۵. ساده زیستی و شجاعت
- ۹۹۲..... ۶. اطاعت از رسول الله ﷺ
- ۹۹۳..... ۷. دوری از دنیا
- ۹۹۳..... ۱. ریاضت نفس
- ۹۹۴..... ۲. رابطه ریاضت و عرفان و معرفت
- ۹۹۴..... ۳. حزب الله شب زنده دار
- ۹۹۵..... نامه ۴۶: واژنوشته های حضرت ﷺ
- ۹۹۶..... نکته‌ها
- ۹۹۶..... ۱. عدالت و ورزی حتی در نگاه کردن
- ۹۹۶..... ۲. نقش عدالت در حکومت
- ۹۹۷..... نامه ۴۷: مسئولیت و اخلاق در مدیریت
- ۹۹۸..... نکته‌ها

۱. تقوا ۹۹۸
۲. زهد ۹۹۹
۳. حق‌گرایی ۹۹۹
۴. کار برای خدا ۹۹۹
۵. حمایت از مظلوم ۹۹۹
۶. نظم‌گرایی ۱۰۰۰
۷. وحدت و همدلی ۱۰۰۰
۸. محبت به یتیمان ۱۰۰۰
۹. احترام به بایگان ۱۰۰۱
۱۰. عمل بر قرآن ۱۰۰۱
۱۱. نمازستون سید ۱۰۰۱
۱۲. حرمت خانه خدا ۱۰۰۲
۱۳. جهاد با مال و جان و زبان ۱۰۰۲
۱۴. حفظ روابط اجتماعی ۱۰۰۲
۱۵. احیای امر به معروف و نهی از منکر ۱۰۰۲
- نامه ۴۸: عوامل رسوایی انسان و اندرز به معاویه ۱۰۰۳
- نکته‌ها ۱۰۰۴
۱. گناه ۱۰۰۴
۲. فرصت‌شناسی ۱۰۰۴
۳. تظاهر به دین ۱۰۰۴
- نامه ۴۹: هشدار به معاویه از دنیاپرستی ۱۰۰۵
- نکته‌ها ۱۰۰۵
۱. دوری از دنیا ۱۰۰۵
۲. عبرت‌پذیری ۱۰۰۶
- نامه ۵۰: به فرماندهان نظامی ۱۰۰۷

- نکته‌ها..... ۱۰۰۸
۱. تواضع امام علیه السلام..... ۱۰۰۸
۲. اسرار نظامی..... ۱۰۰۸
۳. اطاعت از رهبر الهی..... ۱۰۰۹
- نامه ۵۱: نحوه جمع‌آوری بیت المال و خراج..... ۱۰۰۹
- نکته‌ها..... ۱۰۱۰
- نامه ۵۲: به فرمانداران شهرها درباره نماز..... ۱۰۱۱
- نکته‌ها..... ۱۰۱۲
۱. اوقات نماز..... ۱۰۱۲
۲. سبب و سبب جماعت..... ۱۰۱۲
- نامه ۵۳: به مالک القریه درباره امور حکومت‌داری..... ۱۰۱۳
- نکته‌ها..... ۱۰۳۵
- اصول مدیریت و اخلاق ملوی..... ۱۰۳۵
۱. خدامحوری در مدیریت..... ۱۰۳۵
۲. مبارزه با هوای نفس..... ۱۰۳۶
۳. قضاوت مردم معیار شایستگی..... ۱۰۳۶
۴. نگاه رحمانی به مردم..... ۱۰۳۶
۵. عفو و گذشت..... ۱۰۳۷
۶. عدل و انصاف..... ۱۰۳۸
۷. عیب‌پوشانی..... ۱۰۳۸
۸. عقده‌گشایی از دل مردم..... ۱۰۳۹
۹. انتخاب مدیران و مشاوران..... ۱۰۳۹
۱۰. اخلاق مدیریت..... ۱۰۴۰
۱۱. نیروهای مسلح..... ۱۰۴۰
۱۲. عوامل پایداری و مدیریت و حکومت..... ۱۰۴۱

۱۴.	معیارهای گزینش	۱۰۴۲
۱۵.	صنعت کشاورزی و تولید و زراعت	۱۰۴۳
۱۶.	مأمور نامه‌های محرمانه	۱۰۴۴
۱۷.	طبقه بازرگانان و پیشه‌وران	۱۰۴۴
۱۸.	طبقه محروم جامعه	۱۰۴۵
۱۹.	ملاقات عمومی با مردم	۱۰۴۵
۲۰.	خلوت، با محبوب	۱۰۴۶
۱.	نکات مدیریتی	۱۰۴۶
۲۲.	سیاست در برابر دشمن	۱۰۴۷
۲۳.	اخلاق مدیریت	۱۰۴۷
نامه ۵۴:	شرایط بیعت مردم با امام علی (ع)	۱۰۴۹
	نکته‌ها	۱۰۵۰
۱.	تحقیق پیرامون قتل عثمان	۱۰۵۰
۲.	دعوت به توبه	۱۰۵۱
نامه ۵۵:	فلسفه آزمایش و اندرز به معاویه	۱۰۵۱
	نکته‌ها	۱۰۵۲
۱.	دعوت به وجدان	۱۰۵۳
۲.	منطق سخن	۱۰۵۳
نامه ۵۶:	اخلاق فرماندهی	۱۰۵۴
	نکته‌ها	۱۰۵۴
۱.	پرهیز از هوای نفس	۱۰۵۴
۲.	پرهیز از خشم	۱۰۵۵
نامه ۵۷:	روش بسیج مردم برای جهاد	۱۰۵۵
	نکته‌ها	۱۰۵۶
۱.	قضاوت عادلانه	۱۰۵۶

- ۱۰۵۶..... ۲. انتقاد
- ۱۰۵۶..... نامه ۵۸: عوامل وحدت و علل پیدایش جنگ‌ها
- ۱۰۵۷..... نکته‌ها
- ۱۰۵۷..... ۱. ریشه اختلافات
- ۱۰۵۸..... ۲. روشننگری امام علیه السلام
- ۱۰۵۸..... نامه ۵۹: پرهیز از هواپرستی
- ۱۰۵۹..... نکته‌ها
- ۱۰۵۹..... ۱. پرهیز از هوای نفس
- ۱۰۵۹..... ۲. توجه و واجبات
- ۱۰۵۹..... ۳. يوم الحرة
- ۱۰۶۰..... ۴. خدمت بی‌منت
- ۱۰۶۰..... نامه ۶۰: آئین عبور لشکرها از حریم شما
- ۱۰۶۱..... نکته‌ها
- ۱۰۶۱..... ۱. رعایت حقوق مردم
- ۱۰۶۱..... ۲. قاعده اضطرار
- ۱۰۶۲..... نامه ۶۱: به کمیل بن زیاد
- ۱۰۶۳..... نکته‌ها
- ۱۰۶۳..... ۱. منزلت کمیل بن زیاد
- ۱۰۶۳..... ۲. تقوای سیاسی
- ۱۰۶۴..... نامه ۶۲: علل فتنه‌ها و مظلومیت
- ۱۰۶۶..... نکته‌ها
- ۱۰۶۶..... ۱. حفظ کيان اسلام
- ۱۰۶۶..... ۲. شجاعت مولا
- ۱۰۶۶..... نامه ۶۳: بازداشتن ابوموسی اشعری از فتنه‌انگیزی
- ۱۰۶۸..... نکته‌ها
- ۱۰۶۸..... ۱. بی‌طرفی در برابر امام حق، جایز نیست

۱۰۶۸	۲. عدم اطاعت از امام برحق عین بی دینی است
۱۰۶۸	نامه ۶۴: علل اختلاف بنی امیه و بنی هاشم
۱۰۷۰	نکته ها
۱۰۷۰	۱. فریبکاری معاویه
۱۰۷۱	۲. کینه دیرین
۱۰۷۱	نامه ۶۵: بیان علل گمراهی معاویه
۱۰۷۲	نکته ها
۱۰۷۲	۱. نبی بی حاصل
۱۰۷۲	۲. انکار فضیلت مولا
۱۰۷۳	نامه ۶۶: ضرورت اقامت
۱۰۷۴	نکته ها
۱۰۷۴	۱. احیای حق
۱۰۷۴	۲. اعمال صالح
۱۰۷۵	۳. نگرانی اصلی
۱۰۷۵	نامه ۶۷: ضرورت رسیدگی به امور حجاج
۱۰۷۶	نکته ها
۱۰۷۶	۱. وظایف ایام حج
۱۰۷۷	۲. توجه به زائران
۱۰۷۷	۳. مصرف بیت المال
۱۰۷۸	نامه ۶۸: به سلمان فارسی قبل از ایام خلافت
۱۰۷۹	نکته ها
۱۰۷۹	۱. سلمان کسیت ؟
۱۰۸۰	۲. پرهیز از دنیا و ظواهر آن
۱۰۸۰	نامه ۶۹: به حارث همدانی درباره نقش خوبی ها
۱۰۸۳	نکته ها
۱۰۸۳	۱. توصیه اخلاقی

- ۱۰۸۳ ۲. اهمیت نماز جمعه
- ۱۰۸۳ نامه ۷۰: نامه به فرماندار مدینه درباره فراریان
- ۱۰۸۴ نکته‌ها
- ۱۰۸۴ ۱. دنیا طلبی
- ۱۰۸۵ ۲. فرار از عدالت
- ۱۰۸۵ نامه ۷۱: عزل منذر بن جارود عبدی از فرمانداری
- ۱۰۸۶ نکته‌ها
- ۱۰۸۶ ۱. سابقه خانوادگی منذر
- ۱۰۸۶ ۲. بین را دنیا نفروشید
- ۱۰۸۷ ۳. مسئله - ها و معیار آن
- ۱۰۸۷ نامه ۷۲: به عبدالله بن عباس درباره مقدرات الهی
- ۱۰۸۸ نکته‌ها
- ۱۰۸۸ ۱. مرگ حتمی
- ۱۰۸۸ ۲. روزی مقدر
- ۱۰۸۹ نامه ۷۳: افشای ماهیت معاویه
- ۱۰۹۰ نکته‌ها
- ۱۰۹۰ ۱. خطر معاویه
- ۱۰۹۰ ۲. مصلحت اندیشی
- ۱۰۹۱ نامه ۷۴: مبانی صلح و سازش مسلمین
- ۱۰۹۲ نکته‌ها
- ۱۰۹۲ ۱. فلسفه عهد و پیمان
- ۱۰۹۲ ۲. مفاد عهدنامه
- ۱۰۹۳ نامه ۷۵: فرمان پیروی به معاویه
- ۱۰۹۳ نکته‌ها
- ۱۰۹۳ فلسفه بیعت
- ۱۰۹۵ نامه ۷۶: به عبدالله بن عباس درباره مردم داری

نکته‌ها.....	۱۰۹۵.....
۱. مدارا کردن با مردم.....	۱۰۹۵.....
۲. نرم خوایی عبادت است.....	۱۰۹۵.....
نامه ۷۷: روش مبارزه با خوارج.....	۱۰۹۶.....
نکته‌ها.....	۱۰۹۶.....
نامه ۷۸: جواب نامه ابوموسی اشعری پیرامون حکمت.....	۱۰۹۷.....
نکته‌ها.....	۱۰۹۸.....
۱. عاقبت صفین.....	۱۰۹۸.....
۲. پاسخ به نامه ابوموسی.....	۱۰۹۹.....
نامه ۷۹: به فرماندهان لشکر داده علل نابودی ملتها.....	۱۰۹۹.....
نکته‌ها.....	۱۱۰۰.....
۱. پول پرستی.....	۱۱۰۰.....
۲. لذت مال، دام شیطان.....	۱۱۰۰.....
بخش سوم حکمت‌ها.....	۱۱۰۱.....
کتاب‌نامه.....	۱۲۲۵.....

پیش‌گفتار

شیوه ما در ترجمه ربیع^۱ بلاغه

ترجمه، مصدر فعل و به معنای تبیین و روشن‌نگری است و تعدد زبان شرط است. چرا که ترجمه برگرداندن از زبانی به زبان دیگر است. در المعجم الوسیط در تعریف ترجمه آمده است: «الترجمة نقل الكلام من لغة الى اخرى». بنابراین شرط است مترجم به گونه‌ای با دوزبان آشنا باشد که بتواند رموز و لطایف اسلامی و معنایی هر دوزبان را به صورت کامل منتقل کند. ترجمه به سه شکل انجام می‌شود:

۱. ترجمه تحت اللفظی: در این شیوه، مترجم به جای هر کلمه از زبان مبدأ، يك کلمه از زبان مقصد را جایگزین می‌کند. جمله‌ها و ترکیب‌بندی‌های اَکْثَرُ، بِكْ، بِهْ، بِكْ، کلمه به کلمه، تعویض و تبدیل می‌کند و تا پایان همین‌گونه ادامه می‌دهد. این گونه ترجمه بسیار دشوار است زیرا یافتن کلمات همانند، با همان خصوصیات در دوزبان مبدأ، و مقصد کار آسانی نیست.^۱

۲. ترجمه معنایی: مترجم سعی می‌کند معنایی را از قالبی به قالب دیگر بریزد تا معنای مقصود، کاملاً ادا شود. یعنی حتی المقدور الفاظ و کلمات متن اصلی و ترجمه را مقابل هم قرار می‌دهد اما اگر امکان نداشته باشد به تقدیم و تأخیر و کم و زیاد کردن برخی

عبارات دست می‌زند تا معنی به خوبی روشن شود. این گونه ترجمه را ترجمه معنایی یا معنوی می‌گویند.^۱

۳. ترجمه تفسیری: مترجم به زبانی غیر از زبان اصلی به شرح و بسط مطالب می‌پردازد. این شیوه، چون برداشت‌های شخصی مترجم در متن وارد می‌شود، عموماً مطلوب مترجمان نیست. تفسیر به رای، آسیب‌های جدی به متن اصلی می‌زند.

۴. ترجمه انفسی: این شیوه از ترجمه، صرف نظر از آشنایی مترجم با صرف، نحو، صنعه ترجمه، فصاحت، بلاغت و ایجاز‌شناسی در معانی، به شدت به انس و مصاحبت انفسی با صاحب اصلی متن نیازمند است. به قول حافظ:

تا نبردن آشنا، دل پرده رمزی نشنوی گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش

بنابراین در ترجمه انفسی، طهارت باطنی و تقوای نفس، شرط اصلی است تا مترجم را به مقام همدلی و مصاحبت با صاحب اصلی متن برساند. آیات شریفه «وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْسِبُ» (طلاق/۲)، «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَاناً» (انفال/۲۹)، و «فَسْأَلُوا هَـٰؤُلَاءِ بِحَقِّهِمْ إِن يُخْرِجَنَ لَكُمْ آيَاتٍ مِنْ سَمَوَاتِهِمْ» (نحل/۴۳)، مؤید این معناست که دل پاک و باتقوا را به کانون اسرار صاحب متن، چه قرآن باشد و چه نهج البلاغه و یا هر کتاب آسمانی و عرشی دیگر، متصل می‌کند. حافظ می‌گوید:

یارب کجاست محرم رازی که یک زمان دل شرح آید ده که چه گفت و چه شنید

شیوه من در ترجمه کتاب نفیس و عظیم الشان نهج البلاغه، ترجمه به طریق معنوی و در فضای انفسی است؛ هر چند خود را کوچک‌تر از آن می‌بینم که مصاحبت انفسی با مولای متقیان علی (علیه السلام) داشته باشم اما عمری در فضای ولایت و نفس می‌زنم و با بوی خوش انفاس رحمانی و حکمت علوی زندگی می‌کنم. به قول حافظ:

بوی خوش تو هر که ز باد صبا شنید از یار آشناسخن آشنا شنید

البته ترجمه آقای ناصر احمدزاده، بستر و الگوی خوبی برای ترجمه، و شرح مرحوم مصطفی زمانی نمونه‌ای برای نکته‌ها بوده است؛ و هم چنین کتاب نفیس نهج البلاغه با

تصحیح و تحقیق دکتر صبحی صالح که بیش از پنج هزار لغت و اصطلاح نهج البلاغه را که در معنی تحت‌اللفظی خود استعمال نشده، با عنوان فرهنگ اصطلاحات گرد آورده است، انگیزه دیگری شد که معنای آنها را در متن ترجمه اعمال کنم. شایان ذکر است که اغلب این لغات با فضای عرفانی و انفسی ولایت قابل فهم و استعمال است. البته بضاعت ناچیز نگارنده در برابرین کار ژرف و پراهمیت بلاشک کاستی‌هایی را به همراه دارد که به تعبیر حافظ آتش شوقی است که به برگ کاه رسید.

(شوق روی تو شاه‌ها بدین اسیر فراق همان رسید کز آتش به برگ کاه رسید)

اما این بر، الهی را پیش روی علاقه‌مندان و پژوهشگران باز می‌کند تا در فضایی جدید بر غنای ترجمه‌های آثار نفیس اهل بیت علیهم‌السلام بیفزایند. ورود به ساحت انفسی ولایت امیرالمؤمنین علیه‌السلام آشنایی با فضایل و سجایای اخلاقی آن حضرت را می‌طلبد که شرط ورود به دریای لدادگی است. بنابراین لازم دیدم ابتدا از زبان آن بزرگوار فضایل ایشان را به اجمال بیان کنم.

ولایت و خلافت مولای متقیان علی علیه‌السلام

پس از ماجرای انتقال خلافت به دیگران، در بیان صلاحیت و شایستگی خود برای احراز مقام خلافت فرمودند: «أما والله لقد تَقَمَّصَهَا فُلَانٌ وَأَتَمَّ أَنْ يَحْلِيَ مِنْهَا حُلَّ الْقُطْبِ مِنَ الرِّحَا. يُتَخَذَرُ عَنِّي السَّيْلُ وَلَا يَرْفِقُ إِلَيَّ الطَّيْرُ؛ فَسَدَلْتُ دَوْمَهَا ثَمَّ بَارِطَرِيْتُ عَنْهَا كُشْحًا؛ به خدا پسرایی قحافه پیراهن خلافت را تن کرد در حالی که می‌دانست حدیث من به خلافت همانند قطب سنگ آسیاب است. از سرچشمه علم من معلومات می‌جوشد و به غله که عه عظیم علم من پرنده‌ای نرسد. در عین حال میان خود و خلافت پرده‌ای انداختم و آن را رها کردم.»

به اعتراف همه‌آنهايي که در عظمت شخصیت امیرالمؤمنین علیه‌السلام اندکی تحقیق و تأمل کرده‌اند، تنها کسی که بعد از نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم صلاحیت احراز مقام خلافت را داشت مولای متقیان بوده است و انگیزه انتصاب او از سوی خداوند و اعلام رسمی آن

در روز غدیر خم توسط رسول گرامی ﷺ به شایستگی های ذاتی و شخصیت ممتاز او برمی گردد. امیرالمومنین (علیه السلام) نه تنها وارث خلافت ظاهری نبی اکرم ﷺ است بلکه وارث ولایت مطلقه نبویه نیز می باشد. شیخ شبستری می گوید:

نبی چون آفتاب آمد ولی ماه مقابل گردد اندر لی مع الله
نبوت در کمال خویش صافی است ولایت اندر او پیدانه مخفی است
ولی از پیروی چون همدم آمد نبی را در ولایت محرم آمد

مولای متقیان علی (علیه السلام) چاره ای جز این ندارد که در میان مردم حق ناشناس، قدر و منزلت خویش را بیان کند و آفاق سیرو وجودی و قلل علم خود را به سینه تاریخ بسپارد تا آیندگان به ژرفای مغریت او پی ببرند.
به قول وحشی بافقی:

فریاد که سوراخ بیان نتوان کرد با کس سخن از داغ نهان نتوان کرد
این ها که من از جفا بدان دیدم يك شقه به صد سال بیان نتوان کرد

۱. هدف از قبول خلافت

حضرت علی (علیه السلام) انگیزه خود را در قبول خلافت - حضور مردم برای بیعت و تعهد علمای دین به خداوند مبنی بر سکوت نکردن در برابر ظالم و گرسنگی مظلومان تحت ستم می داند: «لَوْلَا حُضُورُ الْحَاضِرِ وَ قِيَامُ الْحُجَّةِ بِوُجُودِ النَّاسِ لَمَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَى الْعُلَمَاءِ إِلَّا يُقَارُّوا عَلَى كُظْلَةِ ظَالِمٍ وَلَا سَعْبٍ مَظْلُومٍ، لَأَلْقَيْتُ حَبْلَهَا عَلَى غَارِبِهَا وَأَسْقَمْتُ آخِرَهَا بِكَأْسٍ أَوْهَا؛ اگر اوضاع کنونی نبود و قیام مردم برای بیعت و یاری نبود و اگر خداوند از علما پیمان نگرفته بود که در برابر زیاده خواهی شکمبارگان و ستمگران و گرسنگی درماندگان نباید سکوت کرد، من هر لحظه افسار مرکب خلافت را روی شانه اش می انداختم و آب خلافت را به ظرف اولش می ریختم. [کنار می نشستم]»

پس مردان الهی در برابر ظالم ستمگر حق سکوت ندارند و هر جا فریاد مظلومی را

می شنوند باید به سوی آنها بشتابند. مولوی می گوید:

شیر مردانند در عالم مدد آن زمان کافگان مظلومان رسد
بانگ مظلومان ز هر جا بشنوند آن طرف چون رحمت حق می دوند^۱

۲. بصیرت و آگاهی

مولای متقیان علیه السلام به همه امور آگاهی و بصیرت کامل داشت. ترفند و حيله دشمنان را خوب می شناخت و به یاران خود آگاهی می داد: «وَإِنَّ مَعِيَ لَبَصِيرَتِي: مَا لَبِثْتُ عَلَى نَفْسِي وَلَا لُبَّسَ عَالِي. وَإِنَّمَا اللَّهُ لَأَقْرَبُ لَهُمْ حَوْضًا أَنَا مَاحِجُهُ لَا يَصْدُرُونَ عَنْهُ وَلَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ»^۲ آگاهی من همراه من است. خودم به تردید افتاده ام و نه کسی مرا گمراه کرده است. به خدا قسم من کاردان سیاست و مبارزه ام چنان، آنها را در گرداب نبرد گرد آورم که نه راه فرار بیابند و نه راه بازگشت.»

اقبال لاهوری گفته است:

با توانایی صداقت توأم است هر خود آگاهی همین جام جم است
از خود آگاهی یَد اللّٰهی کند اندک اندک عدل الهی شهنشاهی کند

۳. آسیب شناسی و مقابله با آن

امام علی علیه السلام بر اساس بصیرت ذاتی، آسیب ها و مفاسد اجتماعی و سیاسی را خوب می شناخت و به موقع از آن خبر می داد و مردم را به مقابله با آن فرا می خواند؛ تا آنجا که هنر شناخت فتنه دوران را به خود نسبت می دهد و می فرماید: «أَيُّهَا الرِّسَالَةُ فَإِنَّ فِقَاطُ عَيْنِ الْفِتْنَةِ وَلَمْ يَكُنْ لِيَجْتَرِيَّ عَنْهَا أَحَدٌ غَيْرِي بَعْدَ أَنْ مَاجَ غَيْبُهَا وَاشْتَدَّ كَلْبُهَا»^۳ ای مردم! من چشم فتنه را کور کردم و کسی غیر از من قادر به این کار نبوده است در حالی که امواج فتنه همه جا را گرفته و صدمات آن بسیار بوده است.»

۱. مثنوی، دوم، ۱۹۳۲

۲. نهج البلاغه، خطبه ۱۰

۳. همان، خطبه ۹۳

۴. آینده نگری

علم مولای متقیان علیه السلام به حوادث روزگار تا جایی بود که با صراحت به بیان سیر و پیامدهای آن در آینده برآمد و فرمود: «فَاسْأَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي. قَوْلَ الَّذِي نَفْسِي - بِيَدِهِ لَا تَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ فِيمَا بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ السَّاعَةِ وَلَا عَنْ فِتْنَةٍ تَهْدِي مَائَةً وَتُضِلُّ مَائَةً إِلَّا أَتْبَأْتُكُمْ بِنَافِعِهَا وَقَانِدِهَا وَسَائِقِهَا وَمُنَاحِ رِكَابِهَا وَحَظِّ رِحَالِهَا وَمَنْ يُقْتَلَ مِنْ أَهْلِهَا قِتْلًا وَمَنْ يَمُوتُ مِنْهُمْ مَوْتًا^۱ هَرَجَهْ مِی خَواهِد از من بپرسید پیش از آنکه مرا از دست بدهید. به خدایی که جان در قبضه اوست. اگر از آنچه حاضر است و تا روز قیامت به وجود می آید بپرسید می گویم: از پدید آورنده حوادث، رهبر، محمّد، حادثه، جایگاه خواب حیواناتشان، جای فرود آمدن بارهاشان، تا آنها که کشته می شوند؛ آنها که به مرگ طبیعی از دنیا می روند.» به قول وحشی بافقی:

در علم نبی غیر از اسی کیست؟ ز هستی مدعا غیر از علی چیست؟
زهی از آفرین مدعا تو در گنجینه سر خدا تو

من هم گفته ام:

شهر علم، پیغمبر و بابش علی است چشمه ای از زمزم نابش علی است
قامتی در استقامت مستقبی صد قیامت اندر او بینی مقیم
من چه گویم وصف آن والا مقام من خاص الخاص ناید در کلام

۵. علم آسمانی

مولای متقیان علی علیه السلام علاوه بر شناخت پدیده ها و حوادث زمینی، امور سماوات و عرش کبریایی هم مسلط است. چنان که می فرماید: «أَيُّهَا النَّاسُ، سَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي، فَلَأَنَا بِطُرُقِ السَّمَاءِ أَعْلَمُ مِمَّنِي بِطُرُقِ الْأَرْضِ، قَبْلَ أَنْ تَشْعَرَ بِرِجْلِهَا فِتْنَةً تَطَأُ فِي خِطَائِهَا وَتَذْهَبُ بِأَخْلَامِ قَوْمِهَا^۲ ای مردم! از من بپرسید قبل از اینکه مرا از دست بدهید؛ زیرا من به راه های آسمان آگاهتر از راه های زمین هستم. قبل از آنکه شتر فتنه پای روی افسار خود بنهد و فکر آشوب طلبان از کار بیفتد، هر چه می خواهید از من بپرسید.»

۱. نهج البلاغه، خطبه ۹۳

۲. همان، کلام ۱۸۹